

7/10928
54100

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082/610- 1673
Konu : Mardin Milletvekili
Erol DORA'nın
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2017
24 Mart 2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24/01/2017 tarihli ve 43452547-120.07-79595 sayılı yazınız.

Mardin Milletvekili Erol DORA'nın; Ergene Havzası'nda artan kirlilik ile atık su ve katı atıklarla ilgili yapılan çalışmalar hakkında, Bakanlığımıza yöneltmiş olduğu 7/10928 Esas sayılı yazılı soru önergesi incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:

-Cevap Yazısı (1 Adet, 3 Sayfa)

MARDİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN EROL DORA'NIN
TBMM 7/10928 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULARI VE CEVABI

SORULAR:

Yazılı ve görsel medyaya sıkça yansıyan haberlerde, Istranca Dağları'ndan doğarak Trakya'nın ortasından Ege Denizi'ne dökülen 280 kilometrelik Ergene Nehri'nin, yapılan temizlik çalışmalarına rağmen simsiyah akmaya ve çevresine zarar vermeye devam ettiği ifade edilmektedir. Nehrin, Uzunköprü İlçesi'nden geçen bölümünde her ay yapılan ölçümler sonucunda 4'ncü sınıf nehir özelliğindeki nehirde 30 mikro gram siyanürün yanı sıra, 10 mikrogram yağ ve gres, 124 mikrogram sülfat ile ağır metaller içerdiği tespit edilmiştir. Trakya için alternatifsiz bir su kaynağı olan Ergene Nehri içindeki çok kirli kimyasal atıklar, ağır metaller sonucu kanser, çeşitli hastalıklar ile yaşamsal riskler barındırmakta kelimenin tam anlamıyla bölgeye ölüm saçmaktadır. Ağır kimyasal atıklar nedeniyle su adeta simsiyah akarken, içinde artık neredeyse hiçbir canlı türünün de yaşayamadığı Ergene Nehri, Ege Denizi'ni Saroz Körfezini ve dünyayı kirletmektedir.

Bunun yanı sıra Küçük Menderes Nehri'nin, debisine drene edilen sanayi atıkları ve kanalizasyon nedeniyle adeta bir zehir nehrine dönüşmüş durumda olduğu; Kahramanmaraş'ta sanayi kuruluşlarının kimyasal atıklarının arıtılmadan Aksu Çayı'na bırakılması sebebiyle ciddi bir kirlilik yaşandığı; Bursa'nın merkez Yıldırım İlçesi'nde, tarım alanlarının yoğun olduğu Samanlı Mahallesi'ndeki Samanlı Deresi'nin, Gürsu ve Kestel İlçelerindeki tekstil fabrikalarının akıttığı boya nedeniyle renk değiştirdiği; Isparta Organize Deri Sanayi'nin Sav deresinde yarattığı kirliliği; Balıkesir Gönen Organize Deri Sanayi Bölgesi'nin kirlettiği Gönen Çayını ve Bolu Gerede Organize Deri Sanayi'nin kirlettiği Hacılar Köyü yakınlarından geçen köyün doğal sulak alanının can çekiştiği haberleri de basma yansıyan birkaç örnek niteliğindedir.

Medyaya yansıyan bu haberlerin, buz dağının sadece görünen yüzünü işaret ettiğini söylemek gerekmektedir. Ülkemizde milyonlarca insan, yaşanan bu kirlilikten dolayı kansere varan çok ciddi sağlık sorunları yaşamakta; sosyo-ekonomik ve psikolojik yönden olumsuz etkilenmektedir. Diğer taraftan bu suların kirlenmesinden son derece olumsuz etkilenen hayvanların karşı karşıya bulunduğu durum da ayrıca ele alınması gerekli bir diğer husustur. Bu çevre felaketleri karşısında etkin bir tedbir programı uygulanmayarak Anayasal kurallar, Uluslararası Sözleşmeler, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Çevre Kanunu gibi hukuksal mevzuat hükümleri çiğnenmiştir. Diğer taraftan vicdani ve ahlaki öğeler dikkate alındığında da yüz binlerce insan, hayvan ve bitkinin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı gasp edilmiştir.

Bu gerekçeyle:

- 1) Anayasamızda kamu sağlığı ile ilgili ifadeler tartışmaya mahal vermeyecek şekilde açıkken (Anayasa 17/1 ve 56. maddeler), Ergene Havzası örneğindeki gibi bu kadar gözler önüne serilmiş bir kamu sağlığı felaketinde ilgili kurumların ve yetkililerin ihmali olduğunu düşünüyor musunuz?
- 2) 2011 yılında hazırlanan Ergene Havzası Koruma Eylem Planı'na rağmen artık dalgıçların bile ölüm tehdidi nedeniyle giremediği Ergene Havzası için acil olarak hangi tedbirleri almayı düşünüyorsunuz?
- 3) Ergene Havzası örneğinde yetkililer havzanın tümünde neden sağlık taraması yapmamaktadır, yapmışsa da elde edilen bilgiler neden kamuoyuyla paylaşılmamaktadır?

4) Etkili bir kamu sağlığı planlaması; bakanlık, valilikler, belediyeler ve sivil toplum örgütlerinin atık su ve katı atıklarla ilgili çalışmalarını işbirliği içerisinde etkin olarak yürütölmesini gerektirir. Bakanlığınızın öncölüğünde atık su ve katı atıklarla ilgi olarak mezkûr idare ve STK'lar ile son beş yıl içerisinde yürüttüğü hangi çalışmalar mevcuttur? Hangi çalışmalarda başarıya veya başarısızlığa ulaşlmıştır? Bu çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyör musunuz?

5) Çevre felaketinin daha iyi anlaşılması ve yarınlara sağlıklı bilgiler aktarmak adına su kirliliğın sonuçları ve tüm etkilerinin ortaya konulacağı araştırmaların üniversiteler ve bağımsız araştırmacılarla beraber yapılmasının fayda sağlayacağını düşünüyör musunuz?

6) Ülkemizin doğal varlıklarına yönelen rant ve kâr amaçlı saldırıların yaşamımızı yok edecek boyutlarını bilimsel çalışmalarıyla ortaya koymaya çalışan, ortak geleceğimize, toprağıımıza, suyuımıza sahip çıkmaya çalışan bilim insanlarına ve/veya bağımsız araştırmacılara yönelik, bakanlığınız hangi kolaylaştırıcı, destekleyici çalışmaları yürütmektedir, hangi tedbirleri almaktadır?

7) Ergene Havzası örneğindeki gibi yıllardır ürün, toprak, su kaybına ve en önemlisi de yaşam kaybına mal olan çevre felaketlerinden, felaketin yaşandığı sahada faaliyet yürüten Hidroelektrik Santral (HES) şirketleri ve/veya sanayi fabrikalarının sorumlu olduğunu düşünüyör musunuz? Bu bağlamda ulusal mevzuatımızın ilgilileri cezalandırmak ve/veya etkin idari tedbirleri almak hususunda yeterli olduğunu düşünüyör musunuz?

8) Dünya üzerinde su bilimcilerin ortak kanısı en değerli suyun yer altı suyu olduğu yönündedir. Yeraltı sularının kullanımı ve halkın içme sularının geleceğı konularında bakanlığınız bünyesinde hangi çalışmalar yürütölmektedir ve nasıl bir planlama yapılmıştır?

9) Kamuoyunu ve bilhassa geleceğimizin teminatı çocuklarımızı, gençlerimizi yaşanan çevre felaketleri ve bu felaketlerin olası sonuçları bağlamında aydınlatmak, bilgilendirmek ve farkındalıklarını artırmak hususunda hangi çalışmaları yürütöyorsunuz? Bu çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyör musunuz?

CEVAP:

Ergene Havzasındaki su kirliliğının azaltılması, su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın koordinasyonunda; "Ergene Havzası Koruma Eylem Planı" hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. 2013/6 Sayılı Genelge ile eylem planında sorumlu bakanlık, kurum ve kuruluşların görev ve sorumlulukları ve alınacak tedbirler tanımlanmıştır. Dolayısıyla, Havzada su kalitesini etkileyen faaliyetler üzerinde gerekli izleme ve denetimlerin yapılması, sanayide daha az su, daha az kirlletici hammadde kullanımı konusunda sanayicilerin sorumlu ve duyarlı davranması için gerekli tedbirlerin alınması eylemleri Bakanlığımız çalışmaları içerisinde yer almaktadır.

Söz konusu Genelge kapsamında yer alan tedbirlerden biri olan "Nehir ve derelerin su kalitesinin izlenmesi çalışmaları, Bakanlığımız ile DSİ Genel Müdürlüğü tarafından devam edilecektir." tedbiri çerçevesinde, Ergene Havzasında Bakanlığımız mobil su ve atık su laboratuvarımız ve Çevre Referans Laboratuvarımızca toplam 13 izleme noktasında mevsimsel izleme çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Bakanlığımızca; 22.03.2015 tarihli ve 29303 sayılı "Sürekli Atık su İzleme Sistemleri Tebliğ" kapsamında, havzada kirliliğın gerçek zamanlı olarak tespit edilmesi ve derhal önlemlerin alınabilmesi amacıyla kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan tesislerin arıtma tesis çıkışlarına sürekli izleme istasyonları kurularak, kirlilik seviyeleri anlık olarak izlenmekte olup, Ergene Havzasında 5 adet tesisin atık suları devamlı izlenmektedir.

Bu tesisler, Çerkezköy O.S.B. A.A.T., Çorlu Deri O.S.B. A.A.T., Lüleburgaz Belediye AAT, Modern Karton San. ve Tic. A.Ş., Fruko Meşrubat San.A.Ş.'dir. Anlık olarak, pH, sıcaklık, Çözünmüş oksijen, iletkenlik, debi ve akış hızı ölçülmektedir. Tesislerde KOİ ve AKM parametresinin sürekli ölçümü ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Ayrıca, Saros Körfezi Ö.Ç.K Bölgesinde yer alan biri akarsu ve dördü deniz noktası olmak üzere, toplamda beş izleme noktasında aylık periyotlar halinde her yıl düzenli olarak su kalitesi analizleri yapılmış ve alınan su numunelerinde, standart değerlerin aşılmadığı tespit edilmiştir.

Bakanlığımızca; Ergene Nehrinin su kalitesinin hedeflenen II. Sınıf su kalitesine yükselmesini temin etmek amacıyla Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği deşarj standartlarında kirlilik parametresi olan Kimyasal Oksijen İhtiyacı parametresinde 2016/03 sayılı Ergene Nehrinde Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi ile kısıtlama getirilmiştir. Ayrıca, Bakanlığımız evsel ve endüstriyel kaynaklı su kirliliğinin önlenmesi amacıyla üniversiteler ve TÜBİTAK gibi araştırma kuruluşlarıyla birlikte çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu kapsamda, Bakanlığımız Merkez Teşkilatı ve İl Müdürlüklerimiz tarafından Edirne, Tekirdağ, Kırklareli illerini kapsayan Ergene Havzasında; 2013 yılında yapılan 3024 denetimde Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren ve kirliliğe sebebiyet veren işletmelere 7.748.308 TL idari para cezası kesilmiştir. 2014 yılında 2603 denetim gerçekleştirilmiş ve kirliliğe sebebiyet veren işletmelere 6.195.017 TL idari para cezası verilmiştir. 2015 yılında da 2807 denetim gerçekleştirilmiş ve yapılan denetimler sonucunda, çevre mevzuatına aykırı olarak faaliyet gösteren işletmelere yönelik 5.545.224 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

2016 yılında ise gerçekleştirilen 3174 denetimde; çevre kirliliğine neden olan işletmelere 5.198.084 TL idari yaptırım uygulanmış olup, denetimlerimiz hız kesmeden devam etmektedir. Bakanlığımızın 644 sayılı KHK'nın "Alıcı ortamları izlemek, buna ilişkin altyapıyı oluşturmak....." görevlerine istinaden Bakanlığımızca 2012 yılından itibaren nehir havzalarında kirliliğin önlenmesi için uygulanacak tedbirlere yönelik veri sağlanması amacıyla "Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı" hazırlanarak Ergene, Gediz, Kuzey Ege (Bakırçay) ve Küçük Menderes Havzalarında alıcı ortam etki alanlarında mevsimsel izleme çalışmaları yürütülmektedir.

2014 yılında Sakarya ve Susurluk Havzaları da izleme programına eklenerek izlemeler yaygınlaştırılmıştır.

Bakanlığımız konuya gereken hassasiyeti göstermekte olup, denetim ve mevsimsel izleme çalışmalarını devam ettirdiği gibi, aynı zamanda cezai yaptırımlarını da uygulamaktadır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından koordine edilen Ergene Havzası Eylem Planı çerçevesinde, İl Müdürlüklerimizde üzerine düşen ölçüde sorumluluğunu yerine getirmektedir.